

GEMEENTE HEERLEN

NADER ONDERZOEK DAS WET NATUURBESCHERMING

WIENWEG HEERLEN

6 NOVEMBER 2023

WSP NEDERLAND B.V.
RINGWADE 41
3439 LM NIEUWEGEIN

+31 (0)88 910 20 00

wsp.com

SLM022802 – NO Das Wienweg/Heerlerbaan

PROJECTNUMMER
SLM022802

DOCUMENTNUMMER
SLM SLM022802.RAP001NO, versie 001

WSP
6 november 2023

COLOFON

RAPPORTHISTORIE

1	3 november 2023	Oplevering concept
2	6 november 2023	Oplevering definitieve

VERANTWOORDING

Gemeente Heerlen
Geleenstraat 25
6411 HP Heerlen

CONTACTGEGEVENS

WSP Nederland B.V.

AUTORISATIE

PROJECTNUMMER	DOCUMENTNUMMER	VERSIE	STATUS
SLM022802	SLM022802.RAP001NO	001	Concept

OPGESTELD DOOR	FUNCTIE	DATUM	PARAAF
	Medior adviseur ecologie	2 november 2023	

GEVERIFIEERD DOOR	FUNCTIE	DATUM	PARAAF
	Senior adviseur ecologie	3 november 2023	

GOEDGEKEURD DOOR	FUNCTIE	DATUM	PARAAF
	Senior jurist omgevingsrecht		

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel	4
2	WETTELIJK KADER	5
3	PLANGEBIED	6
3.1	Huidige situatie	6
3.2	Planontwikkeling	6
4	ONDERZOEKSOPZET EN METHODE	7
4.1	Afbakening opzet	7
4.1.1	Samenvatting Quicksan	7
4.1.2	Locatie	7
4.1.3	Achtergrond te onderzoeken soort	7
4.2	Onderzoeksopzet	8
5	RESULTATEN NADER ONDERZOEK	10
5.1	Das	10
5.2	Overige soorten	11
5.3	Omgevingscheck	11
5.3.1	Das	11
5.3.2	Overige Soorten	11
6	EFFECTBEOORDELING	12
6.1	Effectbeoordeling	12
6.1.1	Das	12
6.1.2	Overige soorten	12
6.1.3	Geldigheid gegevens	13
7	AANBEVELINGEN	14
	LITERATUUR	15

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In opdracht van gemeente Heerlen heeft WSP Nederland B.V. een QuickScan Ecologie uitgevoerd voor het plangebied Wienweg te Heerlen. Het plangebied is weergegeven in figuur 3.1. Het project omvat de realisatie van meerdere woningen. Op deze locatie is al eerder een QuickScan ecologie uitgevoerd (WSP Nederland BV, kenmerk SLM022802.RAP001NT Concept, versie 001, d.d. 10 januari 2022).

1.2 DOEL

Het doel van het nader onderzoek is het onderzoeken van de functionaliteit van het plangebied en het omliggende gebied voor de das. Deze gegevens zijn noodzakelijk om inzicht te verkrijgen of de geplande ontwikkelingen strijdig zijn met de soortbescherming van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb, zie bijlage 1). In geval van te verwachten knelpunten, wordt aangegeven welke vervolgstappen nodig zijn en welke mitigerende (verzachtende maatregelen) en/of compenserende maatregelen van toepassing kunnen zijn. Indien in het plangebied en/of het gebied binnen de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden geen exemplaren van de eerdergenoemde soorten aanwezig zijn en wanneer het plangebied geen functie heeft voor deze soorten is het aanvragen van een ontheffing en het nemen van soortgerichte maatregelen niet noodzakelijk. Wel blijven te allen tijde de algemene beschermende bepalingen van kracht in de zin van de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb).

WSP Nederland B.V. is door Kiwa gecertificeerd voor de ISO 9001- en de 14001-normen en heeft een eigen kwaliteitssysteem. De medewerkers van WSP Nederland B.V. zijn VCA gecertificeerd. Daarnaast is WSP lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

WSP is actief lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Dit betekent dat medewerkers van WSP Nederland B.V. zich conformeren aan gedragscodes uitgevaardigd door het NGB. Rapporten voldoen aan de richtlijnen en standaarden die zijn opgesteld door het NGB.

WSP Nederland B.V. is niet aansprakelijk voor (vervolg)schade welke kan voorkomen op basis van de inhoud en resultaten van het aanvullend onderzoek. Dit rapport is opgesteld op verzoek van Gemeente Heerlen en hierdoor na oplevering eigendom van de Gemeente Heerlen.

2 WETTELIJK KADER

De Wet natuurbescherming (Wnb) voorziet in de bescherming van Europese Natura 2000-gebieden, nationale natuurgebieden (NatuurNetwerk Nederland; het NNN), planten- en diersoorten (bijlage 1). De basis wordt gevormd door de zorgplicht (artikel 1.11), waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

In geval van overtreding van verboden zoals het opzettelijk doden van beschermde individuen, vernielen jaarrond beschermde nesten, eieren of andere beschermde leefgebieden bestaat er voor het bevoegd gezag een beginselplicht tot handhaving. Dat kan leiden tot bestuursrechtelijke maatregelen in de vorm van een last onder bestuursdwang, een last onder dwangsom of een BSBm (Bestuurlijke strafbeschikking milieu). Overtreding van deze verboden is bovendien een economisch delict en kan leiden tot strafrechtelijke vervolging.

Soortenbescherming

In de Wnb onderdeel soortenbescherming zijn, op basis van internationale afspraken, drie beschermingsregimes opgesteld voor strikt beschermde soorten (tabel 2.1).

Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime. Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Binnen de categorie andere beschermde soorten (ook wel nationaal beschermde soorten) hebben provincies de bevoegdheid om eigen beleid te voeren.

Tabel 2.1: Op hoofdlijn verboden per beschermingsregime

Soorten	Artikel Wnb	Verboden
Vogelrichtlijn	3.1	Lid 1. Opzettelijk doden/vangen Lid 2. Opzettelijk vernielen, wegnemen of beschadigen van nesten/eieren Lid 3. Eieren rapen/onder zich hebben Lid 4 & 5. Opzettelijk verstoren (indien van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding)
Habitatrichtlijn soorten uit bijlage I en II van de Bern conventie en bijlage I van de Bonn conventie	3.5	Lid 1. Opzettelijk doden/vangen Lid 2. Opzettelijk verstoren Lid 3. Eieren te rapen of vernielen Lid 4. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen Lid 5. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten
Andere beschermde soorten	3.10	Lid 1 a. Opzettelijk doden/vangen van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden (vernoemd in bijlage van de wet onderdeel A) Lid 1 b. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen van soorten (als bedoeld in bijlage van de wet onderdeel A) Lid 1 c. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten (als bedoeld in bijlage van de wet onderdeel B)

3 PLANGEBIED

3.1 HUIDIGE SITUATIE

Het plangebied (zie figuur 3.1) is gelegen aan de Wienweg en grenst aan de wijk Heerlerbaan te Heerlen. Het omvat een grasland van circa 3600 m², dat omrasterd is met stroomdraad. In het verleden werd dit perceel gebruikt als ponyweide. Aan de noordzijde, op de grens met het woonperceel aan de Heerlerbaan 228, bevindt zich een heg bestaande uit meidoorn. Ten oosten van het plangebied ligt de straat Heerlerbaan, ten zuiden de Wienweg en ten westen liggen meerdere graslanden. De omgeving bestaat uit het stedelijk gebied van de stad Heerlen met aan de westzijde meerdere groenstructuren.

Figuur 3.1. Locatie van het plangebied (rood omkaderd)

3.2 PLANONTWIKKELING

Het plan omvat de realisatie van nieuwe woningen in het gebied aan de Wienweg te Heerlen, zie figuur 3.1. Het gaat om een appartementengebouw met 16 appartementen. Ten behoeve van deze nieuwbouw wordt het huidige bestemmingsplan aangepast.

4 ONDERZOEKSOPZET EN METHODE

Dit hoofdstuk start met de afbakening van het onderzoek in zowel de omvang van het onderzochte gebied. Daarna volgt de omschrijving van de onderzoeksopzet voor de das.

4.1 AFBAKENING OPZET

4.1.1 SAMENVATTING QUICKSCAN

Uit de Quicksan (WSP Nederland BV, kenmerk SLM022802.RAP001NT Concept, versie 001, d.d. 10 januari 2023) blijkt dat het plangebied mogelijk onderdeel is van het leefgebied van de das.

Daarnaast kan het plangebied onderdeel zijn van het leefgebied van de alpenwatersalamander en rugstreeppad. Tevens is een verzamelplaats van de huismus aangetroffen direct grenzend aan het plangebied.

Ten aanzien van de alpenwatersalamander, rugstreeppad en huismus zijn aanvullende maatregelen geadviseerd in de Quicksan, waardoor nader onderzoek voor deze soorten niet meer aan de orde is. Ten aanzien van de das is geadviseerd om een nader onderzoek uit te voeren om de functionaliteit van het plangebied voor de das inzichtelijk te maken.

4.1.2 LOCATIE

Zowel het plangebied als de directe omgeving zijn tijdens het nader onderzoek onderzocht. Hierbij is gekeken naar aanwezige sporen, zoals wissels, graafsporen en putjes, maar ook naar verblijfplaatsen (burchten). De omgeving moet globaal meegenomen worden om te bepalen wat de lokale staat van instandhouding is van de das. Daarnaast wordt dit eveneens meegenomen om te beoordelen of geschikte alternatieve locaties zijn om foerageergebied voor de das (als nodig) te compenseren/mitigeren. De onderzochte omgeving is met een rode omkadering weergegeven in figuur 4.1. Onder het omgevingsonderzoek valt aangrenzend groen dat een functie als (essentieel) foerageergebied kan hebben.

4.1.3 ACHTERGROND TE ONDERZOEKEN SOORT

Das

De das leeft in Nederland in familiegroepen. De das is een nachtdier, dat in de schemering zijn burcht verlaat en samen of apart op zoek gaat naar voedsel, tot op een afstand van een tot twee, soms vier kilometer van de burcht. Een familiegroep bewoont gezamenlijk een burcht met territorium, waar andere dassen uit verdreven worden. Deze burchten liggen in bosranden, houtwallen, brede heggen, in hoog liggend terrein of op hellingen en altijd in de buurt van gras- en akkerland en water. Het centrum en de grenzen van het territorium worden gemarkeerd met mest. De das houdt geen winterslaap, maar is tijdens koudere periodes veel minder actief en soms blijft hij dan dagenlang in de burcht.

Dassen zijn alleseters. Ze zijn slechte jagers en eten dat wat ze direct voor de neus tegenkomen. Het voedsel bestaat voor een belangrijk deel uit regenwormen die ze 's nachts in weilanden en open gebieden opsporen. Hierbij prefereren ze kort gras, omdat hier het stapelvoedsel (regenwormen) het gemakkelijkst te vinden is. Tussen hoog gras lukt het een das niet om de regenwormen snel te pakken te

krijgen. Verder eten ze bosvruchten, gevallen fruit, noten, eikels, knollen, maïs, koren, paddenstoelen, knaagdieren, slakken, kevers en hommelen en wespenbroed. In bermen, akkerranden en slootkanten wroet de das vaak naar kevers en insectenlarven. Een das eet 400-600 gram per dag en het duurt vaak enige uren voordat hij genoeg voedsel heeft gevonden

4.2 ONDERZOEKSOPZET

Het nader onderzoek naar de das dient conform het Kennisdocument Das van BIJ12 uitgevoerd te worden. Op basis van het Kennisdocument is gekozen voor een stappenplan:

1. Uitvoeren van een cameraval onderzoek. Er is gekozen voor het plaatsen van 3 cameravallen. De camera's worden geplaatst in de periode medio maart t/m april. Na vier en na zes weken worden deze gecontroleerd. Pas na 6 weken kan afwezigheid worden vastgesteld (zie figuur 4.1 en figuur 5.1). De tussentijdse controle is nodig om te verifiëren of de vallen nog aanwezig zijn en/of de batterijen het nog doen. Tijdens het onderzoek wordt gebruik gemaakt van cameravallen die geen infrarood gebruiken. Mocht dit wel aan de orde zijn, wordt het lampje van de infrarood afgeplakt zodat de dieren geen hinder ondervinden.
2. Tijdens veldbezoeken wordt de omgeving (gebied van 400 meter rondom het plangebied in kaart gebracht en onderzocht op aanwezige sporen in de vorm van graafsporen, wissels en burchten van de das (zie figuur 4.1).
3. Tevens wordt de lokale dassenwerkgroep (in dit geval Das & Boom en Dassenwerkgroep Limburg) gecontacteerd (via de mail) om aanvullende gegevens te verkrijgen.

Tabel 4.1: Uitgevoerde veldbezoeken ten behoeve van het onderzoek naar das.

DATUM	ONDERZOEKSACTIVITEIT	UITGEVOERD DOOR
09-12-2022	Verkennd onderzoek en in beeld brengen functioneel leefgebied das omgeving	Matthias Koster
07-03-2023	Contact met dassenwerkgroep Limburg en Das en Boom	Matthias Koster
28-03-2023	Plaatsen cameravallen	Matthias Koster
28-04-2023	Controleronde cameravallen	Danny van den Heuvel
15-05-2023	Ophalen, uitlezen cameravallen en in beeld brengen functionele leefgebied das omgeving	Danny van den Heuvel

Figuur 4.1: Onderzoeksgebied das in en rondom perceel/plangebied Wienweg-Heerlerbaan te Heerlen.

5 RESULTATEN NADER ONDERZOEK

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen van het onderzoek verwoord.

5.1 DAS

Tijdens het gehele onderzoek zijn op de cameravallen geen dassen waargenomen. Daarentegen zijn tijdens het in kaart brengen van het functionele leefgebied van de omgeving en het plangebied wel meerdere wissels en een enkele vluchtpijp aangetroffen. Vanwege de omvang van het gebied en vanwege het feit dat het gebied veel door mensen en honden gebruikt wordt, zijn eventuele sporen vervaagd of niet te onderscheiden. Hierdoor is slechts een globaal beeld ontstaan van de totale omgeving ten aanzien van het leefgebied van de das. Daarentegen heeft het nader onderzoek wel een duidelijk beeld opgeleverd over het plangebied en de functionaliteit ervan voor de das.

Figuur 5.1. Aangetroffen functionaliteiten van het leefgebied van de das in en rondom plangebied Wienweg/Heerlerbaan.

Op 7 maart 2023 heeft WSP contact gehad met de dassenwerkgroep Limburg (zowel telefonisch als per mail) en met Das en Boom. Beide organisaties hebben aangegeven dat het gebied mogelijk in gebruik is als leefgebied van de das, maar dat het een dermate klein oppervlak betreft dat het geen essentieel leefgebied vormt. Wel heeft de dassenwerkgroep Limburg aangegeven dat in de omgeving veel leefgebied van de das verloren is gegaan door stedelijke ontwikkelingen, ondanks mitigerende maatregelen vanuit de stedelijke ontwikkelingen en de realisatie van ecologische verbindingen ten zuiden van het plangebied.

5.2 OVERIGE SOORTEN

Steenmarter

Tijdens het onderzoek met de cameravallen is een steenmarter vastgelegd. Het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van de steenmarter. Het leefgebied van de steenmarter omvat tussen de 80-700 hectare. Het plangebied zelf betreft beslaat 0,26 hectare. Dit betreft dus een relatief zeer klein oppervlak van het gehele leefgebied van de soort.

Bosmuis

Tijdens het onderzoek met de cameravallen is de bosmuis meerdere keren vastgelegd. Het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van deze soort. De soort is wijdverspreid en behoort tot de vrijgestelde soorten.

5.3 OMGEVINGSCHECK

5.3.1 DAS

Het plangebied wordt door de das incidenteel gebruikt als migratie- en foerageergebied. Het plangebied maakt hierdoor onderdeel uit van het functionele leefgebied van de soort. Het leefgebied van de das omvat normaal gesproken 30 tot 150 hectare. Het plangebied heeft een oppervlak van 0,26 hectare. In de directe omgeving van het plangebied bevindt zich een ecologische verbindingszone die deels is aangelegd ten behoeve van de das. De soort komt dan ook in de directe omgeving voor.

5.3.2 OVERIGE SOORTEN

De steenmarter en bosmuis komen wijdverspreid voor in de regio Heerlen en in heel Limburg. Deze soorten zijn opportunistisch en leggen grote afstanden af. In de regio komt veel geschikt leefgebied voor om meerdere territoria van de steenmarter en bosmuis te huisvesten.

6 EFFECTBEOORDELING

Het voornemen is om in 2024 de werkzaamheden uit te voeren. De werkzaamheden hebben mogelijk effect op het functioneel leefgebied, voornamelijk foerageergebied van de das. In dit nader onderzoek zijn de mogelijke effecten van de voorgenomen werkzaamheden op functioneel leefgebied van de das beoordeeld.

6.1 EFFECTBEOORDELING

6.1.1 DAS

Das valt onder het beschermingsregime van de 'Andere Soorten'.

Tijdens het aanvullend onderzoek is de das niet vastgelegd. Wel blijkt duidelijk dat het gebied onderdeel uitmaakt of uitmaakte van het functionele leefgebied van de das. Het functionele leefgebied van de das betreft een oppervlak van 30-150 hectare, oftewel gemiddeld ca 90 ha.

Het plangebied heeft slechts een oppervlak van 0,26 hectare. In relatie tot het gemiddelde leefgebied van 90 hectare is dit slechts 0,29% van het functionele leefgebied. Het gaat dus om een relatief zeer klein oppervlak waar negatieve effecten kunnen optreden. Het potentiële leefgebied is in dit geval zo klein dat het geen essentiële functie heeft en er dus ook geen aantasting plaatsvindt. Er ontstaat geen overtreding van verbodsartikelen en een ontheffingsaanvraag is niet noodzakelijk.

Ondanks dit gegeven is het verzoek vanuit de Dassenwerkgroep Limburg gekomen om, ook vanwege de eerdere uitbreidingen rondom het gebied en het hiermee veroorzaakte verlies van leefgebied van de das, aanvullende maatregelen te realiseren voor de das. De verhoogde aanwezigheid van menselijke activiteiten in het naastgelegen gebied (ten opzichte van het plangebied) kan leiden tot meer verstoring (lichtverstoring en geur) voor de das. De aanvullende maatregelen in het verzoek van de Dassenwerkgroep Limburg zien op het afschermen van het plangebied van de rest van het gebied. Hierdoor ontstaat meer dekking en meer geborgenheid. Deze aanvullende maatregelen zijn opgenomen hoofdstuk 7.

6.1.2 OVERIGE SOORTEN

De steenmarter en bosmuis zijn vrijgestelde soorten in Limburg. Voor deze soorten zijn geen aanvullende maatregelen nodig. Wel geldt de zorgplicht. Dit houdt in dat aanwezige exemplaren de mogelijkheid dienen te krijgen om te vluchten.

Ten aanzien van de huismus, rugstreeppad en alpenwatersalamander gelden de aanvullende maatregelen die zijn opgenomen in hoofdstuk 6 'Conclusie' in de uitgevoerde QuickScan (WSP, 2023, kenmerk SLM022802.RAP001NT).

6.1.3 GELDIGHEID GEGEVENS

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert over het algemeen de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: *“Onderzoeksgegevens mogen in het geval van soorten die onder artikel 3.1 en 3.5 van de Wet natuurbescherming vallen, (beschermingsregime Vogel- en Habitatrichtlijn), mogen de veldgegevens maximaal 3 jaar oud zijn ten opzichte van de datering van de aanvraag. Voor soorten die vallen onder artikel 3.10 (beschermingsregime andere soorten) geldt een periode van maximaal 5 jaar, tenzij het plangebied in de tussentijd wezenlijk veranderd is. In het laatste geval dienen de veldgegevens ná die verandering(en) te zijn verzameld. Er kunnen zich situaties voordoen dat gegevens ouder zijn dan respectievelijk 5 jaar. Er dient in dat geval aan te worden gegeven waarom de gegevens toch actueel genoeg zijn.*

7 AANBEVELINGEN

Op basis van dit nader onderzoek en het overleg met de dassenwerkgroep wordt het volgende geadviseerd:

Das

- Het aanplanten van struweel;
 - Zoete kers
 - Meidoorn
 - Sleetdoorn
 - Sierappel
- Het realiseren van een ecologische verbindingstrook aan de zuidwestzijde van het plangebied in de vorm van hagen, kruidenrijk grasland;
- Het realiseren van een ecologische verbindingstrook in noordelijke richting, als verbinding met de groenstroken langs Hoefblad en Ridderweg;
- Het bepalen van de breedte van de stroken in samenspraak met de Dassenwerkgroep Limburg.

Huismus, rugstreeppad & alpenwatersalamander

Ten aanzien van de huismus, rugstreeppad en alpenwatersalamander gelden de aanvullende maatregelen die zijn opgenomen in hoofdstuk 6 'Conclusie' in de uitgevoerde QuickScan (WSP, 2023, kenmerk SLM022802.RAP001NT).

LITERATUUR

Bij12, 2017, Kennisdocument Das

NDFF, 2023. Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied – levering uit de NDFF, NDFF – ndff-ecogrid.nl

WSP, 2023, Quicksan Wienweg

Internetbronnen:

www.zoogdiervereniging.nl

www.verspreidingsatlas.nl